

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

КОЧЕРИГІН ЛЕОНІД ЮРІЙОВИЧ

УДК 378.147.111:332.3.007.2

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ
У ВНЗ I-II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

13.00.02 – теорія та методика навчання
(сільськогосподарські дисципліни)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Національному університеті біоресурсів і природокористування України Кабінету Міністрів України

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
КУБІЦЬКИЙ Сергій Олегович,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
професор кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ЖЕРНОКЛЄСВ Ігор Васильович,
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення і комп'ютерної графіки

кандидат педагогічних наук
РУСІНА Неля Григорівна,
Рівненський державний аграрний коледж, викладач-методист вищої категорії циклової комісії землевпорядних дисциплін

Захист відбудеться «26» червня 2015 р. о 13³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.004.18 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, навчальний корпус № 10, кімната 221а

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, навчальний корпус № 4, кімната 41а.

Автореферат розісланий «23» травня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.М. Буцик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Оновлення сучасної системи професійної підготовки фахівців, яке здійснюється в Україні упродовж останніх десятиліть, вимагає науково-теоретичного обґрунтування й експериментального практичного підтвердження новітніх моделей, технологій і методик у системі вищої професійної освіти. Означені процеси відбуваються в умовах загальної глобалізації культурно-освітнього простору України, ґрунтуються на основних засадах Болонської декларації, передбачають створення ефективних моделей професійної підготовки фахівців на засадах компетентнісного підходу, виходячи з кваліфікаційних рамок тієї чи іншої професії. Основні напрями розбудови простору вищої освіти, орієнтованої на запровадження інноваційних форм і методів професійної підготовки фахівців, презентовані у нормативно-правовому полі нашої держави – законах України «Про освіту» (1996 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.).

Не зважаючи на те, що новий Закон «Про вищу освіту» суттєво змінив статус технікумів і коледжем принципово важливими елементами змісту освіти у вищих навчальних закладах (ВНЗ) I-II рівнів акредитації залишилось формування досвіду індивідуальної професійної діяльності, забезпечення реалізації новітніх технологій розвитку особистості, гуманізація навчально-виховного процесу, диференціація змісту освітніх програм, посилення практичного і творчого спрямування навчальної діяльності.

У змісті Національної стратегії розвитку освіти на період 2012–2021 рр. висунуто принцип індивідуалізації із урахуванням особистісних характеристик кожного студента. Тож моделювання з профільного навчання на основі цілісних знань має стати реальним, а не декларованим підґрунтям інноваційних процесів у сучасній освіті. Новий статус навчальних закладів I-II рівнів акредитації передбачає виконання ними місії, зорієнтованої на опанування фахівцями – молодшими спеціалістами комплексом знань й формування у них умінь і навичок. Тому вкотре набуває актуальності компетентнісний підхід, на якому ґрунтується, створена у 2011 р. вітчизняна Національна рамка кваліфікацій.

Проблема оновлення методологічної бази освіти та його наукове обґрунтування неодноразово вивчалась у дослідженнях Ю. Бабанського, І. Зязюна, М. Євтуха, О. Коваленко, В. Кременя, В. Лугового, Н. Ничкало, С. Ніколаєнка, Є. Павлютенкова, В. Радкевич, С. Сисоєвої та ін.

Аналіз праць з педагогіки та психології свідчить про увагу науковців до дослідження проблеми індивідуальної роботи студентів. Так, питання індивідуалізації навчання знайшли відображення у наукових працях О. Данкеєвої, Т. Кристопчук, О. Лозового, М. Ступеня, К. Гуревича, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, А. Кірсанова, Є. Рабунського та ін. Питання індивідуально-диференційованого навчання набули різнопланового висвітлення: у психолого-педагогічному (Бабанський Ю., Бех І., Блонський П., Бударний А., Виготський Л., Володько В., Гальперін П., Гільбух Ю., Ельконін Д., Занков Л., Зінченко С., Костюк Г., Легенький Г.,

Онищук В., Савченко О., Сікорський П., Сущенко Т., Унт І., Чередов І., Якиманська І.), психофізіологічному (Павлов І.), дидактичному (Антипець В., Горещкий В., Джежелей О., Журавель А., Заперченко М., Коберник Г., Лисенко Г., Науменко В., Наумчук М., Савченко О., Скрипченко Н.), лінгводидактичному (Богущ А., Коваль Г., Львов М., Хом'як І.) аспектах. Загальнотеоретичні питання індивідуалізації навчання відображені у працях Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанського, П. Блонського, О. Бударного, М. Данилова, Б. Єсіпова, І. Огородникова, В. Шаталова, М. Шахмаєва, С. Шацького, О. Ярошенко. Залежність між інформаційними і психічними явищами та психологічний аспект цієї проблеми досліджували Б. Ананьєв, Дж. Брунер, Л. Виготський, Д. Ельконін, Г. Костюк, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн. Ефективному поєднанню групової та індивідуальної роботи учнів присвячені праці В. Барабаша, Т. Ніколаєвої, І. Чередова, І. Чурікова та ін. Проблему диференціації навчання, висвітлення її рівнів, форм, видів та навчально-методичного забезпечення досліджували О. Бугайов, Ю. Гільбух, Л. Занков, В. Давидов, В. Крутецький, В. Онищук, В. Паламарчук, І. Унт. Зміст і методи діагностики розвитку особистості вивчали П. Гальперін, З. Калмикова та ін. Серед найвагоміших здобутків у розробці психолого-педагогічної теорії розвитку здібностей особистості виділяються результати досліджень В. Бондаря, В. Маслова, О. Мороза, В. Паламарчук та ін.

Проте ретельне ознайомлення з науково-педагогічною літературою з практики професійної підготовки фахівців у ВНЗ I-II рівнів акредитації дозволило виявити низку суперечностей між:

- потребою суспільства у зв'язку із земельною реформою кваліфікованих молодших спеціалістах – землевпорядниках з високим рівнем професійної компетентності та браком необхідних досліджень щодо оптимізації їхньої підготовки у ВНЗ I-II рівнів акредитації;

- необхідністю розробок сучасних методик навчання спеціальним дисциплінам та недостатнім рівнем підготовки науково-педагогічних працівників ВНЗ I-II рівнів акредитації для створення і реалізації компетентнісно орієнтованих методик на практиці;

- індивідуальним характером професійної діяльності майбутніх землевпорядників та домінуванням групових форм навчання спеціальним дисциплінам у коледжах і технікумах.

Дослідження цієї проблематики дозволило виявити: 1) недостатній рівень розробленості проблеми підготовки спеціальної методики щодо організації індивідуальної роботи студентів під час проведення навчальних занять, що свідчить про брак відповідного методичного інструментарію і дидактичних матеріалів, які б сприяли ефективності процесу професійної підготовки фахівців у галузі «Геодезія та землеустрій»; 2) невизначеність критеріїв і показників рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх землевпорядників на основі методики організації індивідуальної роботи у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін; 3) недостатню вмотивованість викладачів і їх обізнаність з організаційними й методичними аспектами індивідуального навчання, що почасти спричиняє виникнення

труднощів у процесі опрацювання індивідуально-диференційованих завдань для самостійної роботи студентів.

Таким чином, визначені суперечності і виявлені нерозв'язані питання стосовно навчально-виробничого процесу за напрямом підготовки «Геодезія, картографія та землеустрій» із відповідними кваліфікаціями на рівні неповної вищої та професійної освіти, а також недостатня теоретична й методична розробленість технологій індивідуальної роботи зумовили вибір теми наукового дослідження – *«Методика організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землепорядників у ВНЗ I-II рівнів акредитації»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті Національного університету біоресурсів і природокористування України за напрямом «Теоретичні і методичні засади застосування інноваційних педагогічних технологій при підготовці фахівців у вищих аграрних навчальних закладах» (РК № 0108U004905).

Тему дослідження затверджено вченою радою Природничо-гуманітарного навчально-наукового інституту Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від 20.12.2011 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 1 від 31.01.2012 р.).

Мета і задачі дослідження. *Мета дослідження* полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці й експериментальній перевірці ефективності компетентнісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін у підготовці майбутніх землепорядників у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

Відповідно до мети визначено *задачі дослідження*:

1. Вивчити стан дослідженості проблеми індивідуальної роботи майбутніх землепорядників і обґрунтувати категоріально-понятійний апарат дослідження.

2. Визначити педагогічне проектування компетентнісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землепорядників.

3. Встановити основні критерії, показники, рівні сформованості професійної компетентності майбутніх землепорядників на основі компетентнісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи з урахуванням рівня складності індивідуальних завдань.

4. Експериментально перевірити ефективність компетентнісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землепорядників.

5. Розробити методичні рекомендації щодо організації компетентнісно орієнтованої індивідуальної роботи майбутніх землепорядників при вивченні спеціальних дисциплін.

Об'єкт дослідження – методика навчання спеціальним дисциплінам майбутніх землепорядників у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

Предмет дослідження – зміст, методи та форми організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників.

Методи дослідження: *теоретичні* (констант-аналіз, синтез, порівняння, моделювання, узагальнення) для вивчення психолого-педагогічної літератури і визначення концептуальних засад дослідження, уточнення сутності й особливостей організації індивідуальної роботи студентів зі спеціальних дисциплін; *емпіричні* (цілеспрямоване педагогічне спостереження, аналіз результатів навчання студентів у процесі вивчення спеціальних дисциплін, бесіди, анкетування, тестування, інтерв'ювання, метод експертної оцінки); *педагогічний експеримент* (діагностичний, констатувальний, формувальний) для здійснення перевірки ефективності запропонованої методики організації індивідуальної роботи; *статистичний аналіз* експериментальних даних для доведення значущості експериментального фактора (методики організації індивідуальної роботи студентів зі спеціальних дисциплін).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* теоретично обґрунтовано і розроблено компетентісно орієнтовану методику для студентів-землевпорядників як технологічний конструкт, що структурно (цільовий, ціннісний, організаційний, результативний компоненти) і функціонально забезпечує цілеспрямоване залучення студентів до системного оволодіння професійною діяльністю засобами диференційованих індивідуальних навчальних завдань на кожному етапі професійної підготовки; запропоновано технологію індивідуальної роботи зі студентами в процесі вивчення спеціальних дисциплін, за особливостями і змістом якої визначено критерії та показники її ефективності;

– *уточнено* зміст поняття «організація індивідуальної роботи» та подано авторське визначення дефініції «методика організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників», яка розглядається як сутність принципів, форм і засобів використання певних методів навчання, які обґрунтовують спосіб організації практичної та теоретичної діяльності майбутніх землевпорядників, зумовлений закономірностями й вимогами індивідуальної роботи з вивчення ними спеціальних дисциплін у загальному змісті професійної підготовки фахівців сфери землевпорядкування;

– *набули подальшого розвитку* практичні положення організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників (визначення місця й ролі репродуктивних, проблемно-пошукових, інтерактивних методів і форм індивідуальної роботи у стимулюванні продуктивного оволодіння майбутніми землевпорядниками професійними здатностями та якостями).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані результати і висновки можуть слугувати основою для розробки й апробації комплексу індивідуально-навчальних завдань зі спеціальних дисциплін у процесі підготовки фахівців у сфері землекористування й землевпорядкування. Висновки дослідження можуть бути використані у навчальному процесі для розробки посібників, лекційних курсів та семінарських занять із методики викладання спеціальних дисциплін для

майбутніх землевпорядників. Розроблені методичні рекомендації з індивідуальної роботи для вивчення спеціальних дисциплін можуть бути використані студентами у процесі формування умінь і навичок професійної діяльності з використанням індивідуально-навчальних завдань за відповідними спеціальностями.

Результати дослідження **впроваджено** в навчально-виховний процес Аграрно-економічного коледжу Полтавського державного аграрного університету (довідка № 138 від 17.09.2014 р.), ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів» (довідка № 1072 від 16.09.2014 р.), Рівненського державного аграрного коледжу (акт реалізації за № 372/1 від 05.09.2014 р.), Шевченківського коледжу Уманського національного університету садівництва (довідка № 806 від 02.09.2014 р.).

Особистий внесок автора полягає у висвітленні досліджень з питань компетентісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками при оволодінні ними спеціальних дисциплін [9], а також у розгляді теоретичних аспектів визначення складності професійно орієнтованих навчальних дій зі спеціальних дисциплін на основі теорії поетапного формування розумових дій з виділенням показників навчальних дій у послідовності їх формування [19].

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати окремих розділів дослідження оприлюднено та обговорено на наукових конференціях різних рівнів:

міжнародних: «Теорія та методика професійної освіти: реалії та перспективи XXI століття» (Київ, 2012), «Trendy ve vzdělávání: Informační technologie a technické vzdělávání» (Olomouc, 2013), «Теорія та методика професійної освіти: наукові читання імені професора Сидоренка» (Київ, 2014), «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД» (Переяслав-Хмельницький, 2014), «Сучасний вимір педагогічних та психологічних наук» (Львів, 2014), «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології» (Львів, 2014), «Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук» (Одеса, 2014), «Приоритетные направления решения актуальных проблем воспитания» (Харків, 2014);

регіональної: Дев'ять педагогічних читання пам'яті М. М. Дарманського: соціально-педагогічні основи розвитку освіти в регіоні (Хмельницький, 2014).

Публікації. Результати дослідження висвітлено у 21 науковій праці (дві у співавторстві), з них: 9 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому виданні зарубіжної держави, 9 – тези наукових конференцій, 2 – методичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (356 найменувань, з них 11 – іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 218 сторінок, з них 172 сторінки основного тексту. Дисертація містить 31 таблицю, 11 рисунків, 3 додатки на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, теоретико-методологічні засади дослідження, його експериментальну базу; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; представлено відомості про впровадження й апробацію результатів дослідження, публікації автора; структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Організація індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками як науково-теоретична та практично-педагогічна проблема»** розкрито окреслену проблему у сучасних науково-педагогічних дослідженнях, обґрунтовано провідні теоретичні засади професійної підготовки землевпорядників в Україні і здійснено категоріальний аналіз досліджуваної проблеми.

Теоретичний аналіз досліджуваної проблематики дозволив з'ясувати специфіку розробки та впровадження у практику освітньої діяльності індивідуального підходу на основі науково-психологічних і педагогічних досліджень ХХ-ХХІ ст. Обґрунтовано сутність індивідуального підходу як: методу впливу на особистість студента; принципу педагогічної науки; форми сприйняття кожного студента через індивідуально-психологічні відмінності; способу організації навчального процесу; складової частини методики навчально-виховної роботи; системи педагогічних взаємин у науковій картині світу. Дотримуючись концепції А. Кірсанова, сформульовано висновок про триєдність ядра теоретичної концепції індивідуалізації навчання – особистість, діяльність, розвиток.

Індивідуалізацію навчального процесу, що є теоретичним конструктом, розглянуто в дисертації як найбільш оптимальну організацію навчальної діяльності на основі врахування індивідуально-психологічних особливостей студентів. З'ясовано провідні напрями педагогічних досліджень з проблем індивідуалізації навчального процесу (індивідуалізація навчання; самостійна робота як засіб розвитку пізнавальної активності й самостійності; індивідуальний підхід як спосіб формування індивідуального стилю діяльності; умови виявлення і врахування індивідуальних особливостей студентів). Доведено, що індивідуалізацію у педагогічній науці слід розглядати під різними кутами, де константами є: процес навчання (формування різних типів навчальних закладів), зміст освітнього процесу (добір форм, методів і прийомів навчання) та методичне забезпечення навчального процесу (узгодження навчальних планів, розробка типових і робочих програм відповідно до навчальних планів, апробація підручників та навчальних посібників для перевірки рівня залишкових знань, складання відповідних завдань різного рівня складності).

Досліджено специфіку зарубіжних теорій індивідуалізації навчального процесу як незалежного навчання, що полягає у варіюванні темпів навчання. На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних розробок у галузі індивідуалізації навчання сформульовано висновок про психологічну сутність індивідуального

підходу, який розглядаємо з двох позицій: 1) індивідуальний підхід сприятиме здійсненню психодіагностики (індивідуальної або групової) із подальшою індивідуальною роботою з кожним зокрема; 2) індивідуальний підхід має забезпечуватиме реалізацію індивідуальної та групової психодіагностики, даючи орієнтовну інформацію про все розмаїття індивідуальностей.

Обґрунтовано і схарактеризовано взаємозв'язок індивідуалізації навчального процесу з самостійною роботою студентів, пізнавальною активністю та самоосвітою. Визначено різновиди напрямів досліджень самостійної роботи студентів (як форм, методів і прийомів навчання; як засобів організації пізнавальної діяльності в умовах сучасної ступеневої освіти).

Теоретичний аналіз проблеми компетентісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників дозволив вичленувати провідні теоретичні підходи до цього процесу: компетентісний (дає можливість співвіднести рівень ефективності розробленої компетентісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи у процесі опанування знаннями зі спеціальних дисциплін із отриманими результатами професійної підготовки майбутніх землевпорядників), особистісно-діяльнісний (передбачає аналіз теорії і практики професійної підготовки землевпорядників із позицій індивідуалізації навчального процесу), суб'єкт-суб'єктний (дає можливість відстежити рівень особистісної активності всіх суб'єктів навчального процесу, спрямованої на засвоєння циклу спеціальних дисциплін і формування професійної компетентності майбутнього землевпорядника). У структурі професійної компетентності майбутнього фахівця за спеціальністю «Землевпорядкування» виділено професійно-правову, інформаційно-технологічну, практично-технологічну, загально-гуманітарну й управлінську компетентності.

У дисертаційній роботі на науково-теоретичному рівні визначено категоріальний апарат дослідження – «методика», «індивідуальна робота», «організація індивідуальної роботи», «майбутні землевпорядники». Поняття *«методика організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників»* розглядається як сукупність принципів, форм та засобів використання певних методів навчання, які обґрунтовують спосіб організації теоретичної та практичної діяльності майбутніх землевпорядників, зумовлений закономірностями й вимогами індивідуальної роботи з вивчення ними спеціальних дисциплін у загальному змісті професійної підготовки фахівців сфери землевпорядкування.

У розділі також презентовано розроблену програму експериментального дослідження, яка вибудовується на основі концептуальної ідеї про єдність компетентісного, особистісно-діяльнісного, суб'єкт-діяльнісного підходів до проблеми розробки компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін, завдяки чому виявляється можливим організувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників навчального процесу у процесі вивчення спеціальних дисциплін для доведення результатів професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Землевпорядкування» до відповідних вимог

національної та європейської рамок кваліфікацій.

У другому розділі «**Педагогічне проектування компетентнісно орієнтованої методики індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками у процесі вивчення спеціальних дисциплін**» висвітлено методичні особливості розробки і застосування індивідуальних навчальних завдань у процесі вивчення спеціальних дисциплін майбутніми землевпорядниками й охарактеризовано структуру та зміст компетентнісно орієнтованої методики індивідуальної роботи з ними.

Категоріальний аналіз проблеми дослідження дав можливість з'ясувати сутнісні характеристики понять «методика навчального процесу» і «методика індивідуальної роботи» у системі вищої освіти. Методику – як науково-педагогічне поняття, розглянуто у двох вимірах – широкому (спосіб організації діяльності) та вузькому (вчення про методи навчання окремої дисципліни). Сформульовано висновок про методику в окремому вузькому значенні як методику індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін, яка являє: залежність мети і завдань індивідуальної роботи від рівня, темпів, потреб і можливостей соціуму, а також від рівня розвитку педагогічної науки і практики, що зумовлена результатами (кількісними і якісними) на підставі поєднання мотивації до вивчення спеціальної дисципліни із зовнішніми соціальними запитами. На рівень продуктивності індивідуальної роботи впливає залежність матеріально-технічного та методичного забезпечення процесу вивчення спеціальних дисциплін; оцінювання результатів індивідуальної роботи студентів залежить від інтенсивності зворотних зв'язків (методичної рефлексії).

Виходячи з основних засад компетентнісного підходу, розроблену в дисертації методику індивідуальної роботи зі студентами – майбутніми землевпорядниками – окреслено як **компетентнісно орієнтовану**, оскільки результатом її впровадження стає достатній і високий рівень професійної компетентності фахівця спеціальності «Землевпорядкування».

Структура методики запровадження індивідуальної роботи у процесі вивчення спеціальних дисциплін подана в єдності двох компонентів: як відображення процесу діяльності (встановлення взаємозв'язків у процесі суб'єктивно-особистісно зорієнтованої діяльності з вивчення спеціальних дисциплін, пов'язаних з індивідуально сформованою мотивацією до засвоєння професійних (спеціальних) знань, умінь і навичок у процесі формування професійної компетентності); як установа взаємозв'язків між різноманітними формами діяльності (індивідуальні навчально-дослідні завдання; виконання індивідуальних науково-дослідних робіт зі спеціальних дисциплін; індивідуальні консультації з виконання поставлених завдань і задач; індивідуальне розв'язання запропонованих задач і ситуацій з конкретних дисциплін; підготовка курсових та написання дипломних проектів; захист опрацьованих рефератів).

За рівнем складності індивідуальні навчальні завдання поділяються на: 1) предметно-пізнавальні індивідуально-навчальні завдання; 2) практично-орієнтовані; 3) особистісно орієнтовані.

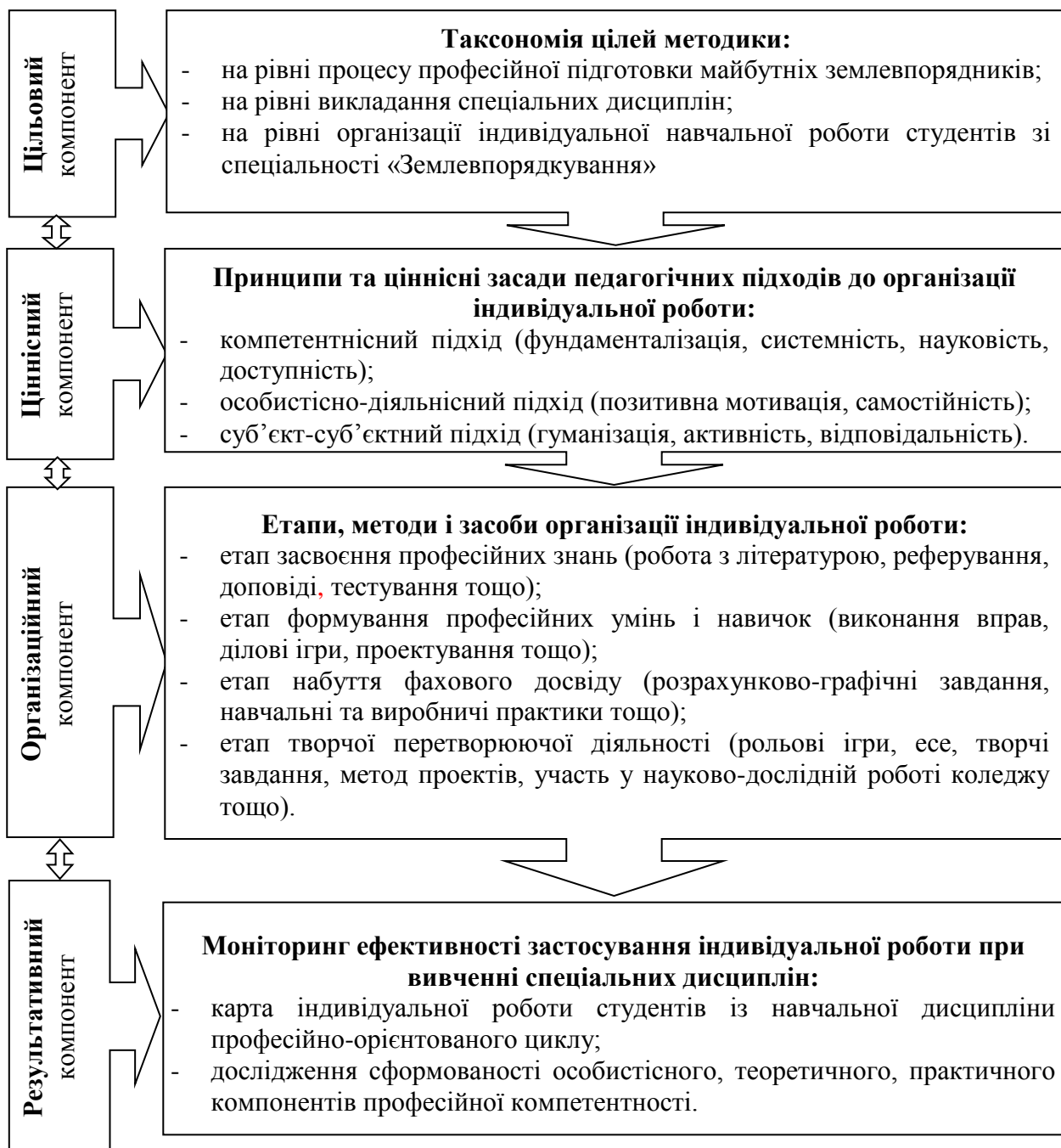

Рис. 1. Структура компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи майбутніх землепорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін

На підставі проведеного теоретичного аналізу проблеми розробки компетентісно орієнтованої методики проведення індивідуальної роботи зі студентами у процесі вивчення спеціальних дисциплін сформульовано висновок про можливість створення ефективної методики, стрижневим компонентом якої є розробка й апробація системи індивідуально-навчальних завдань для майбутніх землепорядників.

У розділі визначено компоненти структури компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи з майбутніми землепорядниками в процесі вивчення спеціальних дисциплін (цільовий, ціннісний, організаційний,

результативний) та охарактеризовано їх зміст (рис. 1).

Цільовий компонент методики демонструє ієрархію цілей трьох рівнів: процесу професійної підготовки майбутніх землевпорядників; на рівні викладання спеціальних дисциплін; організації індивідуальної навчальної роботи зі студентами спеціальності «Землевпорядкування». У дисертації спроектовано систему виконання завдань з професійно орієнтованого циклу на рівні: відтворення знань у простих та складних мисленневих ситуаціях; узагальнення знань, продуктивного мислення, рефлексії. Ціннісний компонент методики маніфестує сучасні наукові принципи та ціннісні засади у педагогічних підходах щодо організації індивідуальної роботи, які слугують зовнішніми умовами досягнення ефективності результатів у процесі професійної підготовки майбутніх землевпорядників. Організаційний компонент визначає етапи і методи організації індивідуальної роботи студентів у процесі вивчення спеціальних дисциплін відповідно до поставлених цілей: засвоєння професійних знань (тестування, робота з літературою, реферування, доповіді, тощо); формування професійних умінь і навичок (керування, проектування, ділові ігри тощо); набуття фахового досвіду (виробнича практика, розрахунково-графічні завдання тощо); етап творчої перетворювальної діяльності (рольові ігри, есе, творчі завдання, метод проектів, участь у науково-дослідній роботі коледжу тощо). Результативний компонент передбачає порядок проведення моніторингу, враховує результати вивчення спеціальних дисциплін, створює умови для ефективного застосування індивідуальної роботи запровадженням карт з навчальних дисциплін професійно-орієнтованого циклу і вивчення сформованості особистісного, теоретичного, практичного компонентів професійної компетентності. Охарактеризовані компоненти перебувають у системному взаємозв'язку, оскільки зміст кожного з них відображаються на реалізації наступного.

У третьому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи із майбутніми землевпорядниками у процесі вивчення спеціальних дисциплін»** представлено результати експериментальної роботи щодо формування професійної компетентності майбутніх землевпорядників у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін із застосуванням компетентісно орієнтованої методики організації індивідуальної роботи.

У програмі педагогічного експерименту обґрунтовано доцільність вимірювання ефективності пропонованої методики у зв'язку із вивченням рівня професійної компетентності майбутніх землевпорядників, яка структурно охоплює три основні компоненти – особистісний (сукупність професійних мотивів та інтересів), теоретичний (сукупність професійних знань), практичний (умінь і навичок, наявність професійного досвіду). Відповідно визначено критерії експериментальної роботи: мотиваційний, когнітивний і діяльнісний. За мотиваційним критерієм встановлено рівень прояву особистісного компоненту професійної компетентності студентів і синтез показників, які складають мотиваційну характеристику особистості. Когнітивний критерій передбачає використання набутих професійних знань,

умінь і навичок студентів у процесі вивчення спеціальних дисциплін. Діяльнісний критерій визначає ступінь готовності досліджуваних до виконання професійних завдань. Відповідно до критеріїв і показників визначено три рівні результативності компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками у процесі вивчення спеціальних дисциплін: високий, середній, низький.

На констатувальному етапі експерименту було виявлено, що наявна у коледжах система вивчення спеціальних дисциплін є орієнтованою на середнього студента і дозволяє формувати переважно середній рівень їх фахової компетентності – 63,79 % досліджуваних експериментальної групи (ЕГ) і 63,13 % респондентів контрольної групи (КГ). Високий рівень професійної компетентності (17,24 % студентів ЕГ і 17,68 % досліджуваних КГ) є результатом високої вмотивованості окремих студентів до навчання й оволодіння професією. Значна кількість досліджуваних (18,97 % і 19,19 % відповідно у ЕГ і КГ) не володіють фаховою компетентністю за результатами навчання у коледжі. Відповідно до отриманих експериментальних даних визначено напрями застосування методики індивідуальної роботи для майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін: 1) формування внутрішньої мотивації студентів до виконання індивідуальних завдань; 2) збільшення власного рівня професійних знань, умінь і навичок шляхом реалізації компетентісного, суб'єкт-суб'єктного підходів до організації навчання; 3) набуття студентами досвіду вирішення практичних завдань.

Формувальний етап педагогічного експерименту передбачав запровадження до процесу професійної підготовки для студентів експериментальної групи компетентісно орієнтованої методики ведення індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін. Для визначення рівня її ефективності та підтвердження робочої гіпотези дисертаційного дослідження було проведено повторну діагностику рівня професійної компетентності студентів після формувального етапу експерименту та залучено порівняння результатів контрольної і експериментальної груп за кожним критерієм (мотиваційним, когнітивним, діяльнісним) і в цілому, презентованим у табл. 1.

Таблиця 1

Дослідження рівня професійної компетентності майбутніх землевпорядників до і після формувального етапу експерименту

Заміри	Групи	Рівні сформованості професійної компетентності майбутніх землевпорядників, у %		
		Високий	Середній	Низький
До експерименту	Контрольна	17,68	63,13	19,19
	Експериментальна	17,24	63,79	18,97
Після експерименту	Контрольна	18,18	63,64	18,18
	Експериментальна	30,46	63,22	6,32
Заміри	Контрольна	0,50	0,51	-1,01
	Експериментальна	13,22	-0,57	-12,65

За отриманими даними повторної діагностики студентів контрольної групи встановлено незмінність середніх результатів їхньої професійної підготовки у незмінених умовах навчання. У середовищі експериментальних груп запровадження додаткового експериментального фактора (методики індивідуальної роботи у процесі вивчення спеціальних дисциплін) сприяло зміні закономірностей розподілу учасників експерименту за рівнями професійної компетентності. Отримані кількісні результати експериментальної роботи статистично підтверджено критерієм кутового перетворення Фішера.

Отже, застосування авторської методики організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніми землевпорядниками у ВНЗ I-II рівнів акредитації сприяє зміцненню знань і підвищенню якості формування професійно орієнтованих умінь студентів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні запропоновано нове розв'язання актуального наукового завдання щодо обґрунтування і розробки методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін майбутніми землевпорядниками у навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Отримані наукові результати дали можливість сформулювати такі загальні висновки:

1. Теоретичний аналіз психолого-педагогічних, філософських праць з проблеми індивідуалізації навчання студентів засвідчив, що серед дослідників немає єдності думок щодо сутності і змісту понять «індивідуалізація», «індивідуальний підхід», «самостійна робота», «індивідуальна робота». Встановлено, що індивідуалізація навчального процесу в умовах ступеневої освіти тісно пов'язана з організацією самостійної роботи студентів і залежить як від належного навчально-методичного забезпечення означеного процесу, так і від рівня кваліфікації педагогічних працівників, залучених до програми підготовки землевпорядників.

Визначено, що методологія сучасної професійної підготовки фахівців із землевпорядкування має ґрунтуватися на єдності таких теоретичних підходів: компетентнісний (дає можливість зіставити рівень ефективності розробленої методики організації індивідуальної роботи у процесі вивчення спеціальних дисциплін з отриманими результатами професійної підготовки майбутніх землевпорядників), особистісно-діяльнісний (передбачає аналіз теорії і практики професійної підготовки землевпорядників із позицій індивідуалізації навчального процесу), суб'єкт-суб'єктний (дає можливість відстежити рівень особистісної активності всіх суб'єктів навчального процесу, спрямованої на засвоєння циклу спеціальних дисциплін і формування професійної компетентності майбутнього землевпорядника).

Розкрито суть та уточнено дефініцію поняття «*організація індивідуальної роботи*» як процесу розробки, реалізації і контролю за виконанням індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників, яким передбачено розв'язання навчально-пізнавальних, навчально-пошукових,

навчально-творчих завдань студентами в умовах педагогічної взаємодії. Відтак, *методика організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників* нами визначена як сукупність принципів, форм, засобів застосування визначених методів навчання, що формує систему теоретичних і практичних здатностей майбутніх землевпорядників, зумовлену закономірностями й вимогами професійної підготовки фахівців сфери землевпорядкування.

2. Здійснено педагогічне проектування компетентнісно орієнтованої методики індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін, схарактеризовано її структуру та зміст. З'ясовано місце і роль індивідуальної роботи у комплексі методів і форм організації навчання спеціальним дисциплінам як засобу продуктивного формування професійних здатностей майбутніх землевпорядників; обґрунтовано провідні принципи навчання спеціальних дисциплін (фундаменталізації, системності, науковості, позитивної мотивації, самостійності, активності, гуманізації і особистої відповідальності), висвітлено їх зв'язок з методикою організації індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін майбутніми фахівцями аграрного профілю. Конкретизовано, що методика індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін є багатопрофільною педагогічною системою і має дуальну структуру: з одного боку, вона відображає власне процес навчально-пізнавальної діяльності студента, а з другого – встановлює взаємозв'язки між різними формами оволодіння студентами професійними здатностями.

У роботі визначено зміст компетентнісно орієнтованої методики індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками в процесі вивчення спеціальних дисциплін і схарактеризовано такі її складники: 1) побудова таксономії (ієрархії) цілей індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників під час вивчення спеціальних дисциплін (цільовий компонент); 2) формулювання системи принципів і теоретичних підходів реалізації методики індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників (ціннісний компонент); 3) визначення форм і методів організації індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників під час професійної підготовки (організаційний компонент); 4) проектування засобів вимірювання ефективності індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників (результативний компонент).

У цільовому компоненті методики описано таксономію цілей на трьох рівнях: процесу професійної підготовки майбутніх землевпорядників; викладання спеціальних дисциплін; організації індивідуальної навчальної роботи студентів спеціальності «Землевпорядкування». Організаційний компонент презентує чотири етапи й відповідні їм методи і засоби організації індивідуальної роботи: етап засвоєння професійних знань (тестування, робота з літературою, реферування, доповіді та ін.); етап формування професійних умінь і навичок (вправляння, проектування, ділові ігри та ін.); етап набуття фахового досвіду (виробнича практика, розрахунково-графічні завдання та ін.); етап творчої перетворювальної діяльності (рольові ігри, есе,

творчі завдання, метод проектів, участь у науково-дослідній роботі коледжу та ін.). Результативний компоненті відображає програму моніторингу ефективності застосування індивідуальної роботи при вивчення спеціальних дисциплін з урахуванням складності навчальних дій, що охоплює: карту індивідуальної роботи студентів з навчальної дисципліни професійно-орієнтованого циклу; дослідження сформованості особистісного, теоретичного, практичного компонентів фахової компетентності.

3. На основі виокремлення структурних компонентів фахової компетентності майбутніх землевпорядників визначено критерії діагностики сформованості цієї інтерактивної якості особистості (мотиваційний, когнітивних, діяльнісний), що дозволило оцінити ефективність експериментальної методики.

Мотиваційний критерій дослідження характеризує рівень прояву особистісного компоненту фахової компетентності студентів і синтезує показники, що складають мотиваційну характеристику особистості: пізнавальні мотиви, внутрішні, самоповаги, уникнення/досягнення, зміни діяльності, значимості результатів діяльності, складності виконуваних завдань, рівень волевих зусиль, показники самооцінки, цілепокладання й особистісної ініціативності.

Когнітивний критерій відображає рівень професійних знань, умінь і навичок студентів, набутий у процесі вивчення спеціальних дисциплін і характеризується такими показниками: рівень засвоєння знань, їх глибина, рівень навчальної успішності, засвоєння навчального матеріалу, уміння застосовувати знання, навчальні уміння.

Діяльнісний критерій дослідження визначає рівень готовності досліджуваних до виконання професійних задач і відображається через такі показники: досвід виконання професійно орієнтованих завдань; рівень проходження виробничої практики; володіння технічними засобами.

Відповідно до цих критеріїв і показників схарактеризовано високий, середній, низький рівні результативності методики індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників під час вивчення спеціальних дисциплін.

4. Експериментальна перевірка підтвердила ефективність методики організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників.

Позитивний вплив розробленої методики організації індивідуальної роботи студентів при оволодінні спеціальних дисциплін підтверджено у педагогічному експерименті. Суттєві рівневі зрушення відбулися серед респондентів експериментальних груп. Зокрема, на завершення формульованого експерименту суттєво зросла частка студентів, що демонстрували високий рівень сформованості фахової компетентності (на 13,22 %). Натомість на 12,65 % зменшилася частка студентів з низьким рівнем сформованості фахової компетентності.

У контрольних групах також відбулися певні зміни, але вони були не такими значними. Таким чином, комплексний вплив експериментальної методики на різні компоненти фахової компетентності майбутніх

землевпорядників (особистісний, теоретичний і практичний) дозволив підвищити результативність процесу їх професійної підготовки.

5. Розроблено методичні рекомендації щодо організації компетентнісно орієнтованого підходу проведення індивідуальної роботи для майбутніх землевпорядників при вивченні спеціальними дисциплінами, які нададуть студентам можливість покращити свій рівень професійної підготовки на будь-якому етапі навчання, а викладачам – використати ці рекомендації для виявлення усіх рівнів результатів вивчення професійно-орієнтованих дисциплін (відтворення знань, простих і складних мисленневих ситуацій, узагальнення знань, продуктивного мислення, рефлексії).

Проведене дослідження не претендує на повноту і вичерпність вирішення поставлених завдань. Подальшого вивчення й удосконалення потребують питання теоретико-методологічних засад фахової підготовки майбутніх землевпорядників у коледжах; покращення організаційно-методичних і психолого-педагогічних умов навчання для підвищення ефективності вивчення студентами спеціальних дисциплін; методики організації виробничої практики студентів напряму підготовки «Геодезія, картографія та землеустрій» за спеціальністю «Землевпорядкування» з урахуванням потреб сучасного ринку праці в Україні; розробки методичних рекомендацій щодо проведення індивідуальної роботи студентів у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Кочеригін Л. Ю. Індивідуалізація навчання щодо адаптації студентів до пізнавальної діяльності у ВНЗ I-II рівнів акредитації / Л. Ю. Кочеригін // Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К. : НУОУ, 2012. – Вип. 6 (31). – С. 101–104.

2. Кочеригін Л. Ю. Історичні аспекти індивідуалізації навчання у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації / Л. Ю. Кочеригін // Науково-методичний журнал «Нова педагогічна думка». – Рівне : РОППО, 2012. – Вип. 4 (72). – С. 7–10.

3. Кочеригін Л. Ю. Організаційно-педагогічні засади індивідуальної роботи студентів, майбутніх землевпорядників / Л. Ю. Кочеригін // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія». – К. : НУБіПУ, 2013. – Вип. 192. – Ч. 1. – С. 258–263.

4. Кочеригін Л. Ю. Організація самостійної роботи студента у вигляді індивідуальної траєкторії навчальних досягнень / Л. Ю. Кочеригін // Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К. : НУОУ, 2013. – Вип. 3 (34). – С. 78–82.

5. Кочеригін Л. Ю. Підготовка землевпорядників у коледжах: компетентнісний підхід до проблеми / Л. Ю. Кочеригін // Науковий вісник

Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія». – К. : НУБіПУ, 2013. – Вип. 199. – Ч. 1. – С. 258–263.

6. Кочеригін Л. Ю. Індивідуальна робота та її значення в процесі підготовки майбутніх землевпорядників / Л. Ю. Кочеригін // Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К. : НУОУ, 2014. – Вип. 3 (40). – С. 100–105.

7. Кочеригін Л. Ю. Методика перевірки ефективності методики індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками в процесі вивчення спеціальних дисциплін / Л. Ю. Кочеригін // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Педагогіка та психологія. – Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2014. – Вип. 713. – С. 87–93.

8. Кочеригін Л. Ю. Обґрунтування методики індивідуальної роботи в процесі вивчення майбутніми фахівцями спеціальних дисциплін / Л. Ю. Кочеригін // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – Черкаси : Черкаський нац. у-т, 2014. – Вип. 10 (303). – С. 6–13.

9. Кубіцький С. О., Кочеригін Л. Ю. Структура методики індивідуальної роботи з майбутніми землевпорядниками в процесі вивчення спеціальних дисциплін / С. О. Кубіцький, Л. Ю. Кочеригін. // Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка». – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Вип. 3(75). – С. 62–69.

Публікації у зарубіжних виданнях

10. Kocherygin Leonid, Some new approaches to teaching methods students with special subjects / L. Kocherygin // Edukacja–Technika–Informatyka. Wybrane problemy edukacji technicznej i zawodowej. Rocznik naukowy. Rzeszów : Oświatowe FOSZE, 2013. – Nr 4. – Część 1. – С. 502–505.

Опубліковані праці апробаційного характеру

11. Кочеригін Л. Ю. Історичні аспекти індивідуалізації навчання у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації / Л. Кочеригін // Теорія та методика професійної освіти: реалії та перспективи XXI століття. Матеріали III міжнародна науково-практична конференція. (м. Київ, 8–11 листопада 2012 р.). – К. : НУБіПУ, 2012. – С. 13–16.

12. Leonid Kocherygin. Some of them with aspects of training students in surveyors student-centered individual training / L. Kocherygin // Trendy ve vzdělávání informační technologie a technické vzdělávání «TVV 2013» mezinárodní vědecko-odborná conference (Olomouci, konané 19. a 20. června 2013). – Olomouci : Agentura gevak s.r.o., 2013 – С. 239–244.

13. Кочеригін Л. Ю. Аналіз методики індивідуальної роботи студентів в процесі вивчення спеціальних дисциплін / Л. Ю. Кочеригін // «Сучасний вимір педагогічних та психологічних наук». Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. (м. Львів, 30–31 травня 2014 р.): – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 88–90.

14. Кочеригін Л. Ю. Застосування методу проєктів, як різновид індивідуально-орієнтованого навчання, у підготовці землевпорядників. /

Л. Ю. Кочеригін // Теорія та методика професійної освіти: наукові читання імені професора Віктора Сидоренка: збірник доповідей V міжнародної конференції (м. Київ 26–27 лютого 2014 р.): – К. : НУБіПУ, 2014. – С. 100–101.

15. Кочеригін Л. Ю. Методика організації індивідуальної роботи в процесі вивчення спеціальних дисциплін / Л. Ю. Кочеригін // «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології». Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. (м. Львів, 27–28 червня 2014 р.): – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 52–59.

16. Кочеригін Л. Ю. Організація перевірки ефективності методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін / Л. Ю. Кочеригін // Міжнародна наукова конференція. Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук. (м. Одеса, 19–20 вересня 2014 р.): – Одеса : Південна фундація педагогіки, 2014. – С. 101–105.

17. Кочеригін Л. Ю. Усвідомлення проблемних ситуацій індивідуалізації навчання при формуванні професійній діяльності майбутніх землевпорядників / Л. Ю. Кочеригін // Матеріали XXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». Збірник наукових праць. (м. Переяслав-Хмельницький, 30–31 березня 2014 р.): – Переяслав-Хмельницький : ТОВ «Колібри 2011», 2014 р. – Ч. 2 – С.144–145. Режим доступу до журн.: <http://conferences.neasmo.org.ua>

18. Кочеригін Л. Ю. Шляхи вирішення проблем землевпорядної освіти та підвищення її якості / Л. Ю. Кочеригін // Дев'яті педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: соціально-педагогічні основи розвитку освіти в регіоні: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 9 квітня 2014 р.) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2014. – С. 68–70.

19. Лузан П. Г., Кочеригін Л. Ю. Технологія оцінювання складності індивідуальних завдань зі спеціальних дисциплін / П. Г. Лузан, Л. Ю. Кочеригін // «Пріоритетні напрямки вирішення актуальних проблем виховання»: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 10–11 жовтня 2014 г.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2014 – С. 47–51.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

20. Оформлення графічних матеріалів при виконанні індивідуальних завдань та самостійної роботи студентів. Методичні рекомендації для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації за напрямом підготовки «Геодезія, картографія та землеустрій» зі спеціальності 5.08010102 «Землевпорядкування» / Л. Ю. Кочеригін, І. Г. Кіпаренко, Н. М. Грицишин. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2013. – 36 с.

21. Організація індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників у ВНЗ I-II рівнів акредитації при складанні

професійно орієнтованих індивідуальних завдань та тестів за різним рівнем складності. Методичні рекомендації для підготовки студентів за спеціальністю 5.08010102 «Землевпорядкування» / Л. Ю. Кочеригін. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 36 с.

АНОТАЦІЯ

Кочеригін Леонід Юрійович «Методика організації індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін майбутніх землевпорядників у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (сільськогосподарські дисципліни) – Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, 2015.

У дисертації викладено теоретичні засади розробки компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи зі студентами спеціальності «Землевпорядкування» у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін і здійснено експериментальну перевірку її ефективності. Досліджувану проблему проаналізовано на матеріалах сучасних науково-педагогічних досліджень; обґрунтовано провідні теоретичні підходи до розробки означеної методики – компетентісний, особистісно-діяльнісний, суб'єкт-суб'єктний.

У роботі здійснено педагогічне проектування компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи майбутніх землевпорядників у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін. З'ясовано місце і роль індивідуальної роботи у комплексі методів навчання спеціальним дисциплінам як категорій педагогіки. Обґрунтовано провідні принципи навчання та їх зв'язок із методикою організації індивідуальної роботи у процесі вивчення спеціальних дисциплін майбутніми землевпорядниками.

Експериментальна перевірка компетентісно орієнтованої методики індивідуальної роботи для майбутніх землевпорядників (у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін) засвідчила її ефективність та необхідність упровадження на практиці до навчального процесу у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

Ключові слова: індивідуальна робота, індивідуалізація, спеціальні дисципліни, майбутні землевпорядники.

АННОТАЦИЯ

Кочерыгин Леонид Юрьевич «Методика организации индивидуальной работы по специальным дисциплинам будущих землеустроителей в высших учебных заведениях I-II уровней аккредитации». – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (сельскохозяйственные дисциплины). – Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев, 2015.

В диссертации изложены теоретические основы разработки компетентно ориентированной методики индивидуальной работы со

студентами специальности «Землеустройство» в процессе изучения специальных дисциплин, и осуществлена экспериментальная проверка ее эффективности. Исследуемая проблема проанализирована на основе современных научно-педагогических исследований; обоснованы ключевые теоретические подходы к разработке указанной методики – компетентностный, личностно-деятельностный, субъект-субъектный.

Определено место и роль индивидуальной работы в комплексе методов обучения специальным дисциплинам как категорий педагогики. Обоснованы современные принципы обучения и их взаимосвязь с методикой организации индивидуальной работы в процессе изучения специальных дисциплин будущими землеустроителями.

На основании проведенного теоретического анализа данной проблемы сформулирован вывод о возможности создания эффективной методики, стержневым компонентом которой является разработка и апробация системы индивидуально-учебных задач для студентов-землеустроителей.

На основании анализа осуществлено педагогическое проектирование компетентно ориентированной методики индивидуальной работы будущих землеустроителей, в процессе изучения ими специальных дисциплин. Охарактеризована ее структура и содержание: построение таксономии (иерархии) целей индивидуальной работы (целевой компонент); формулировка системы принципов и теоретических подходов реализации методики индивидуальной работы (ценностный компонент); определение форм и методов организации индивидуальной работы во время профессиональной подготовки (организационный компонент); проектирование средств измерения эффективности индивидуальной работы по специальным дисциплинам (результативный компонент).

Структура методики организации индивидуальной работы в процессе изучения студентами специальных дисциплин представлена в единстве двух компонентов: как отражение процесса деятельности и как установление взаимосвязей между различными формами деятельности.

Определены компоненты данной методики в процессе изучения будущими землеустроителями специальных дисциплин (целевой, ценностный, организационный, результативный) и охарактеризовано их содержание.

Целевой компонент методики демонстрирует иерархию целей трех уровней: процесса профессиональной подготовки студентов-землеустроителей на уровне преподавания специальных дисциплин; организации индивидуальной учебной работы со студентами специальности «Землеустройство».

Ценностный компонент методики манифестирует современные научные принципы и ценностные основы в педагогических подходах по организации индивидуальной работы, которые служат внешними условиями достижения эффективности результатов в процессе профессиональной подготовки будущих землеустроителей.

Организационный компонент определяет этапы и методы организации индивидуальной работы студентов в процессе изучения специальных дисциплин в соответствии с поставленными целями: усвоение

профессиональных знаний; формирование профессиональных умений и навыков; приобретения профессионального опыта; этап творческой преобразовательной деятельности.

Результативный компонент предусматривает порядок проведения мониторинга, учитывает результаты изучения студентами специальных дисциплин, создает условия для эффективного применения индивидуальной работы введением карт по учебным дисциплинам профессионально-ориентированного цикла и изучения формирования личностного, теоретического, практического компонентов профессиональной компетентности.

Охарактеризованные компоненты находятся в системной взаимосвязи, поскольку содержание каждого из них отражаются на реализации следующего.

Экспериментальная проверка компетентно ориентированной методики индивидуальной работы для будущих землеустроителей (в процессе изучения специальных дисциплин) показала ее эффективность и необходимость внедрения на практике в учебном процессе для ВУЗов I-II уровней аккредитации.

Ключевые слова: индивидуальная работа, индивидуализация, специальные дисциплины, будущие землеустроители.

SUMMERY

Kocherygin Leonid «Methods of individual work with special subjects of future land managers in higher education and II levels of accreditation» – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 – the theory and methods of teaching (agricultural disciplines). – National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 2015.

The thesis sets out the theoretical foundations of the development of a competency-oriented methods of individual work with students of specialty «Land Management» in the process of their special subjects, and by experimental testing its effectiveness. The studied problem was analyzed in modern scientific and educational research; reasonably major theoretical approaches to the development of the abovementioned methods – competence, personality and activity, subject-centered were proved.

Done pedagogical competence-oriented design methodology of future individual land managers in the process of their specific disciplines. The place and role of the individual in the complex methods of teaching special subjects as categories of pedagogy was proved; reasonably leading principles of learning and their relation to the methodology of individual work on the special subjects of future specialists agricultural profile.

Experimental test developed in research competence oriented methodology of future individual land managers in the process of their special subjects demonstrated its effectiveness and necessity of putting into practice the educational process in Universities I and II levels of accreditation.

Key words: individual work, individualization, special disciplines, future land managers.